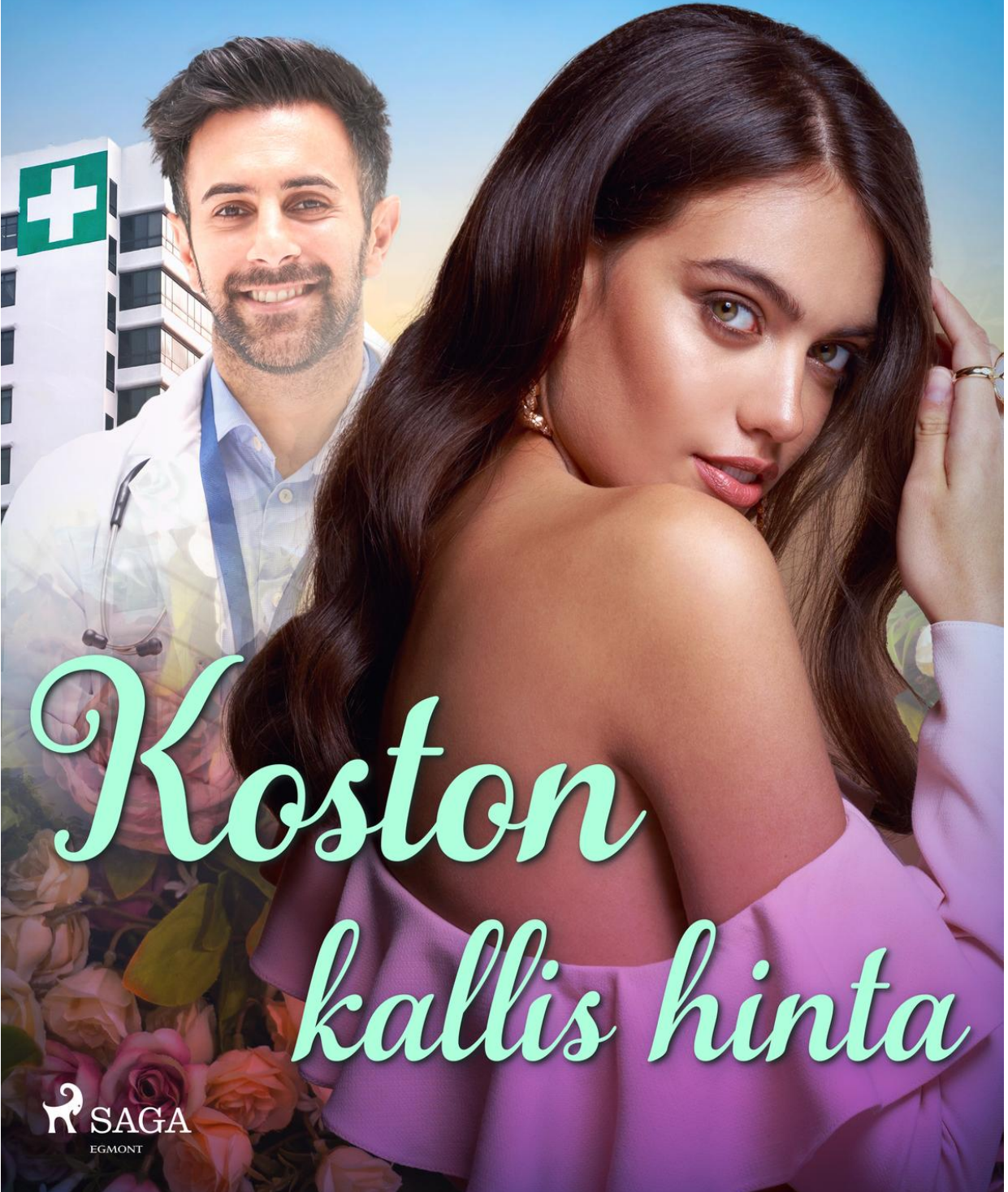

SARA STORM

*Koston
kallis hinta*

SARA STORM

Koston kallis hinta

 SAGA
EGDMONT

Sara Storm

Koston kallis hinta

SAGA Egmont

Koston kallis hinta

Cover image: Shutterstock
Copyright © 2015, 2022 Sara Storm and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788728296172

1st ebook edition
Format: EPUB 3.0

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga is a subsidiary of Egmont. Egmont is Denmark's largest media company and fully owned by the Egmont Foundation, which donates almost 13,4 million euros annually to children in difficult circumstances.

1. Sikkarasilmät ja kiva hymy

Helena pakkasi kiireesti matematiikankirjan, ruudullisen vihon ja penaalin pieneen, punaiseen reppuunsa. Reppu ei ollut yhtään sellainen kuin muilla, se oli tummanpunainen eikä oikeastaan mitään muuta. Helena olisi kyllä voinut laukkukaupassa pyytää itselleen erilaista koulureppua, jos olisi silloin vain tiennyt, minkälainen sen piti olla. Nyt hän tiesi: Vaaleanpunainen, vaaleanvioletti tai vaikka kirkas aniliinivärinen. Ehkä kimalletta tai neonväritehosteita. Jokin kiva kuva.

Muilla oli tänä syksynä ollut taas uusi reppu. Helenalla tämä sama punainen kuin ekaluokan alkaessa, koska tämä oli vielä ihan hyvä. Äidille ei ollut tullut mieleenkään, että olisi pitänyt ostaa uusi reppu. Eikä Helenallekaan. Hän tajusi sen vasta ensimmäisenä päivänä koulussa, kun kaikilla muilla oli uusi reppu. Vain hänellä tämä sama, ikävä tummanpunainen.

Eniten ällistystä ja ihailua oli herättänyt Millan poikabändi New Kids On the Block -yhtyeen kuvalla varustettu reppu. Millan isovelji oli tuonut sen hänelle Amerikan-matkaltaan, eikä sellaista ollut kellään muulla. Sitä ihailivat yläluokkienkin tytöt.

Helena loksautti repun remmit kiinni ja huomasi vasta sitten, että oli lähtöhötäkässä unohtanut kynänteroittimensa pulpetinreunalle. Reppu uudestaan auki, teroitin penaaliin. Kiire, kiire oli! Tänään oli perjantai, viikon paras päivä. Perjantaisin äiti paistoi ison vuoren lettuja, ja edessä oli kaksi kokonaista päivää ilman koulua.

Lettuja, mansikkahilloa, ei koulua. Helena ei tiennyt mitään ihanampaa.

Hän kiiruhti ovelle, pujahti ohi Riian ja Emman, jotka olivat jääneet vertailemaan pastellinvärisiä pikku ponejaan. Riialla oli siivekäs poni, Emmalla hääponi. Helenallakin oli kyllä kaksi ponia, joululahjaksi toivottu ja saatu, mutta äiti ei antanut ottaa niitä mukaan kouluun. Se ei ole leikkipaikka, hän sanoi.

Helena oli jo melkein ovella, kun jalka osui johonkin, ja hän mätkähti hölmistyneenä pitkin pituuttaan lattialle. Kyynärpää tärähti ilkeästi. Ilmaa leikkasi Kira Siivosen ilkeä nauru.

- Hä-hä-hää! Hellu kaatui! Kira ilkkui. - Hellu lensi suoraan naamalleen!

Luokan pojat naureskelivat, ehkä joku tytöistäkin. Helena kömpi ylös nolona. Kyynel kirvelsi silmäkulmassa. Jalka oli kai osunut pulpetinjalkaan, siksi hän oli kompastunut. Hän oli ollut liian innoissaan koulupäivän loppumisesta, viikonlopusta ja kotona odottavista letuista.

Helena ojensi kätensä kohti reppuaan, mutta jostain ilmestyi likaisen sukan verhoama jalka. Se potkaisi repun kauemmas, pois Helenan käden ulottuvilta. Helenan ei tarvinnut katsoa, kenelle jalka kuului. Hän tiesi.

- Mihin sinulla on kiire? Kira kailotti kovalla äänellä. - Eikun kyllä minä tiedänkin: sinulla on kiire äitisi satavuotissynttäreille! Hähää! Kuulitteko? Hellulla on kiire sen äidin satavuotissynttäreille!

Nyt nauroivat kaikki tytötkin. Helenan posket hehkuivat. Kira oli taas muistanut sen lehti-ilmoituksen, vaikka siitä oli yli vuosi aikaa. Helenan vanhemmat olivat viettäneet yhteisiä syntymäpäiväjuhlia seurakuntatalolla. "Tervetuloa satavuotisjuhlille", paikallislehdessä oli lukenut. He olivat molemmat täyttäneet silloin viisikymmentä vuotta.

Kira Siivosen kotonakin kutsu oli luettu, ja Kira oli aloittanut naurunräkätyksen ja pilkkaamisen heti seuraavana aamuna, kun Helena oli saanut jalkansa koulunpihan puolelle. "Satavuotissynttärit, ah-hah-haa! Miten jollain voi olla noin ikivanhat vanhemmat?" hän oli raakkunut ja jatkanut samaa juttua pitkin päivää.

Ihmettely oli tarttunut muihinkin. Monien äidit ja isät olivat täyttäneet tai täyttämässä vasta kolmekymmentä, ja jonkun mummokaan ei ollut vielä viittäkymmentä. Kira oli riemuinnut saatuaan muutkin innostumaan aiheesta. Hän oli piinannut Helenaa monta päivää, ennen kuin oli antanut asian viimein olla. Ja nyt hän oli muistanut sen taas.

- Mitä sinä Kira oikein selität? Mitkä synttärit?

Se oli Johanna, opettaja. Reppunsa perässä kömpinyt Helena oli pillahtaa itkuun silkasta helpotuksesta. Hän oli luullut Johannan jo lähteneen, mutta tämä olikin palannut luokkaan. Kira ei enää potkinut reppua, joten Helena sai kahmaistua sen itselleen.

- Hellun äiti on tosi vanha, Kira sanoi. - Meidän äiti sanoi että on omituista, että jotkut tekevät mummoikäisinä lapsia.

- Kyllä maailmassa on paljon omituisempiakin asioita kuin se, että lapsilla on eri-ikäisiä äitejä ja isiä. No niin, lähtekääpäs sitten reippaasti viikonlopun viettoon! Johanna kehotti.

Helena ei tarvinnut kahdesti kärkeä. Hän säntäsi ulos ja juoksi polkupyörätelinettä kohti. Lukon avaimen hän oli kaivanut jo valmiiksi esiin taskustaan. Jännitys nirhaisi vatsanpohjaa. Joskus lukko oli inhottavan jäykkä, ja sitä piti nitkuttaa pitkän aikaa, ennen kuin se suostui aukeamaan. Isä oli suihkauttanut siihen öljyä, ja sen jälkeen se oli toiminut vähän paremmin.

Nyt se aukesikin ensi yrittämällä. Silti Helena myöhästyi. Hän ei saanut otettua polkupyöräänsä telineestä, sillä Kira

seisoi tiellä leveästi virnistellen.

- Hellu, eikö sinulla ole lainkaan pumppua polkupyörässäsi? hän ihmetteli. - Mitä sinä sitten teet, jos kumi menee tyhjäksi?

Helena vilkaisi hämmästyneenä pyöränsä runkoa. Pumpun paikka oli tyhjä. Mitä ihmettä sille oli tapahtunut?

Vastauksen pystyi lukemaan Kiran naamasta. Hän oli tukehtua hilpeyteensä Helenan tyrmistyksen nähdessään.

- Voi hitsi, sinulla on vielä niin pitkä kotimatkaakin. Sinä olet kyllä ihan pulassa, jos kumi tyhjenee, Kira voivotteli ja heilutteli sormiensa välissä jotain pientä ja kiiltävää. Sitten hän juoksi pois nauraa rätkättäen.

Helena huokasi helpotuksesta ja nousi pyöränsä selkään. Jos Kira oli varastanut pumpun hänen polkupyörästään, ei se ollut kovin paha juttu. Ei hän sitä oikein edes osannut käyttää. Isä pumppasi ilmat ja muutenkin huolsi hänen pyöränsä. Kun hän kertoisi, että pumppu oli kadonnut jonnekin, isä ostaisi uuden. Pääasia, että Kira oli häipynyt ja jättänyt Helenan rauhaan.

Puolessa matkassa kotiin pyörä alkoi tuntua jotenkin kummalliselta, raskaalta ajaa. Helena joutui pinnistelemaan, että jaksoi polkea hiekkatien ylämäet. Kotipihalla isä rypisti otsaansa nähdessään hänen saapuvan.

- Sinun pyörästäsi on rengas ihan tyhjä! hän huudahti. - Voi Helena, ei tyhjällä renkaalla saisi ajaa. Vanne menee siitä ihan pilalle.

Isän ääni oli moittiva. Helenan silmiin nousivat harminkyyneleet. Hän tajusi samalla hetkellä, mitä pientä ja kiiltävää Kiralla oli ollut kädessään koulunpihalla: se oli ollut hakaneula.

Isän moitteet. Kira Siivosen virnuileva naama. Ne olivat päällimmäisenä mielessä, kun Helena heräsi kännykän

herätystoiminnon piipitykseen. Hän painoi herätyksen kiinni äkäisenä ja antoi päänsä pudota takaisin pielukselle hetkeksi.

Olo ei ollut levännyt, vaan nuutunut, ja hän syytti siitä uniaan. Miksi taas näitä? Lapsuuden ahdistaviin aikoihin ja tilanteisiin liittyneet painajaiset olivat pysyneet välillä pitkäänkin poissa, mutta viime aikoina hän oli nähnyt taas monta.

Kaipa se liittyi äidin poismenoon, Helena mietti alakuloisena ja pakottautui ponnistamaan ylös sängystä. Äidin kuolema kolme viikkoa sitten ja perjantaina vietetyt hautajaiset olivat saaneet hänet taas ajattelemaan omia lapsuusaikojaan. Niitähän he olivat äidin kanssa paljon kertailleet viimeisten viikkojen aikana. Sairauden ja rankan lääkityksen uuvuttama, kuolemaa odottanut äiti oli halunnut muistella elämänsä onnellisimpia aikoja. Niihin olivat kuuluneet Helenan lapsuusajat.

Helena itse ei osannut ajatella lapsuuttaan onnen aikana, mutta se ei ollut hänen äitinsä tai isänsä vika. He olivat tehneet parhaansa, rakastaneet, hoivanneet ja tukeneet sillä tavalla kuin olivat osanneet. He eivät olleet nähneet ainoan lapsensa paha oloa, mutta Helena ei ollut siitä katkera. Ei, hän oli katkera ihan muille ihmisille kuin vanhemmilleen, joille hän tiesi olleensa kaikki kaikessa. Pitkään ja hartaasti toivottu ja odotettu ainokainen.

Lasillinen vettä, sitten kohti kylpyhuonetta. Muutaman askeleen välein Helena teki kymmenen kyykkyä, niin että perille päästyään hän oli tehnyt niitä kolmekymmentä. Pikainen suihku, kasvojen pesu mineraalisuolasaippualla. Kosteusvoidetta. Pyyheliina ympärille, postiluukusta pilkistävä sanomalehti kainaloon ja keittiöön. Pieneen kulhoon luonnonjogurttia, muutama lusikallinen myslä ja mustikoita pakastimesta.

Rutiineilla oli rauhoittava vaikutus. Helena selaili syödessään aamun lehteä, eikä enää muistanut näkemäänsä ikävää unta. Raollaan olevasta tuuletusikkunasta kuului lintujen liverrystä. Mustarastas siellä taisi laulaa, hänen äitinsä lempilintu.

Juuri lintujen takia äiti oli vielä viimeisinä päivinään pyytänyt Helenea työntämään hänet pyörätuolissa sairaalan takana olevaan puistoon. Niiden laulusta hän oli edelleen jaksanut nauttia, vaikka päivät olivat jo olleet äärimmäistä uupumusta, lääketokkuraa ja lähdön odotusta. Isän luo, sinne äiti oli lähtenyt mielellään. Se oli lohduttanut Helenea.

Murhe tuli kuitenkin, sai mustikat takertumaan kurkkuun. Ne oli poimittu viime kesänä viimeisellä yhteisellä marjareissulla äidin kanssa. Nyt oli jo oikeastaan uusien mustikoiden aika, mutta Helena ei ollut vielä ehtinyt metsään.

Tuntia myöhemmin Helena oli jo lääkärikeskuksessa ja valmistautui aloittamaan päivän työt. Valkoinen työasu oli yllä, tukka kiiltävällä, tiukalla sykeröllä niskassa. Ensimmäinen asiakas tulisi kymmenen minuutin kuluttua. Hän sovitti avainta työhuoneensa oven lukkoon, ja katse käväisi jälleen kerran ovenpielen kiiltävässä kyltissä. ”Työterveyshoitaja Helena Pajula”, siinä luki. Joka kerta tuntui yhtä hyvältä lukea oma nimensä tuossa, Helena ajatteli. Hän tunsi iloa ja ylpeyttä. Lääkärikeskus Livia oli kaupungin suurin ja kaunein, se paikka, jossa lääkärit ja hoitajat halusivat tällä seudulla työskennellä. Helena oli työterveyshoitajana täällä nyt viidettä vuotta ja viihtyi. ”Suhteillako sinä sinne pääsit?” oli eräs vanha opiskelukaveri kerran kysynyt katkeraan sävyyn. Mutta Helenalla ei ollut ollut Liviaan mitään suhteita, hän ei ollut tuntenut sen paremmin omistajia kuin henkilökuntaakaan

ennen tänne tuloaan. Hän oli vain hakenut avointa paikkaa ja yllätyksekseen myös saanut sen, vaikka päteviä hakijoita oli ollut useampia. Vaakakupissa olivat arvattavasti painaneet hyvät työtodistukset aiemmista työpaikoista ja mukavasti sujunut haastattelu.

Rippunen onneakin oli varmasti ollut matkassa. Sitä Helena ei ollut uskaltanut entiselle opiskelukaverilleen sanoa, mitä toimitusjohtaja oli haastattelutilanteessa huudahtanut: "Kylläpäsinä tuot mieleen minun siskontyttöni! Ihan samanlainen naurukin." Ehkä jonkinlainen tuttuuden tunne oli siis ollut hänelle eduksi. Ehkä hänet oli siksi valittu tasavahvojen hakijoiden joukosta.

- Helena!

Hän oli ollut juuri aikeissa astua ovesta huoneeseensa, kun käytävän päästä kuului Hannu Salmelan tuttu ääni. Helena kääntyi hymyillen toivottamaan hyvät huomenet toimitusjohtajalle, joka oli myös lääkärikeskuksen johtava työterveyslääkäri ja siten hänen läheinen työtoverinsa.

- Huomenta! Ja lämmin osanottoni, Hannu Salmela sanoi ja tarttui Helenan käsiin. Hänen äänessään oli häivähdys isällistä nuhdetta, kun hän jatkoi: - Minä kuulin vasta viikonloppuna Marja-Tertulta, että äitisi on mennyt pois. Aivan hämmästyin, kun sinä et ole puhunut asiasta mitään. Tokihan sinä tiedät, että voit ilman muuta pitää vapaapäiviä, jos tunnet, että se on tarpeen käytännön asioiden vuoksi tai muuten?

- Kiitos, minä tiedän kyllä, Helena sanoi. - Ei vain ole ollut tarvetta. Äiti on nyt haudattu, eikä oikeastaan muita käytännön asioita ole hoidettavana. Isän poismenon yhteydessä olikin enemmän kaikenlaista, kun oli vielä maatilán asioita järjestettävänä.

Hannu Salmela rypisteli tuuheita, teräksenharmaita kulmakarvojaan melkein tuikean näköisenä.

- Helena, ethän sinä vain ole hiukan liian tunnollinen työntekijä? hän tiukkasi.

- Aika erikoinen epäily työnantajalta, Helena naurahti.

- Mutta tässä tapauksessa se saattaa olla aiheellinen.

Muista antaa surullesi aikaa ja tilaa. Jos sinusta tuntuu, että haluat pitää vapaapäiviä, ne järjestetään kyllä myöhemminkin. Muista sekin, että voit aina tulla juttelemaan minun kanssani. Livia ei ole pelkkä työpaikka. Tämä on meille kaikille toinen perhe, Hannu Salmela lausui painokkaasti.

- Kiitos Hannu, Helena sanoi. Toimitusjohtaja irroitti viimeinkin otteensa hänen käsistään, ja Helena henkäisi mielessään helpotuksesta. Hänestä tuntui, että odotushuoneessa istuva asiakas katseli heitä kiinnostuneen näköisenä. Myös vähän aikaa sitten Liviassa aloittanut lastenlääkäri Toni Linnanjärvi oli vilahtanut ohi, toivottanut heille hyvät huomenet, mutta jäänyt sitten oman huoneensa eteen. Mies oli poiminut telineestä käteensä Livian uuden esitteen ja jäänyt selailemaan sitä. Helena epäili, että hän oli uteliaisuuttaan jäänyt katsomaan, miksi toimitusjohtaja ja tätä kolmisenkymmentä vuotta nuorempi työterveyshoitaja pitelivät toisiaan käsistä.

- Minun pitäisi puhua sinun kanssasi yhdestä työasiasta, mutta se voi kyllä odottaa, Hannu sanoi.

- Ei, puhutaan vaan heti. Ilman muuta, Helena sanoi ja vilkaisi seinäkelloa. Ensimmäisellä asiakkaalla olisi aika jo parin minuutin päästä, mutta hän halusi mielellään kuulla saman tien, mitä Hannulla oli sydämellään. Ei kai vain hänen työssään ollut ilmennyt mitään huomauttamista?

Toimitusjohtaja luki hänen kasvojaan kuin avointa kirjaa.

- Helena, älä näytä heti noin huolestuneelta, hän kielsi. - Et kai sinä ole niitä ihmisiä, joiden lasi on aina puoliksi tyhjä? Tämä on iloinen työasia. Tai ainakin minä toivon niin.

Mutta puhutaan siitä muutaman päivän sisällä, minun pitää nyt rientää.

Hannu Salmela lähti viilettämään käytävää pitkin kohti kokoushuonetta valkoisen takin helmat lepattaen. Helena vilkaisi odotushuoneen puolelle. Hänen asiakastaan ei näkynyt. Tämä oli ilmeisesti vähän myöhässä, mikä tällä kertaa sopi Helenalle hyvin.

Hän ei kuitenkaan ehtinyt taaskaan huoneensa kynnystä pidemmälle, kun viereen seisahtui jälleen mies.

- Hei, minä satuin kuulemaan sivusta, että sinulla on surua. Otan osaa, Toni Linnanjärvi sanoi ja ojensi kätensä.

- Kiitos.

Helena yritti hymyillä ystävällisesti, vaikka tunsikin olonsa hiukan vaivautuneeksi. Hän oli kyllä puhunut äitinsä sairastumisesta työpaikallaan, ja pari lähintä työkaveria oli tietoinen tämän kuolemastakin. Toni Linnanjärvi ei kuitenkaan kuulunut niihin. Hän oli tullut taloon vasta muutama viikko sitten, eikä Helena ollut vaihtanut hänen kanssaan tähän mennessä kuin muutaman lauseen ohimennen. Työterveyshoitajalla ja lastenlääkärillä kun ei ollut yhteisiä asiakkaitakaan, joten he eivät juuri olleet tekemisissä keskenään. Toni Linnanjärven päätyö oli sitä paitsi terveyskeskuksessa. Liviassa hän otti vastaan potilaita vain parina päivänä viikossa.

- Elääkö sinun isäsi vielä? Toni Linnanjärvi kysyi.

Helena ravisti päätään.

- Ei. Hän kuoli neljä vuotta sitten.

- Se on yhden pitkän aikakauden loppu elämässä. Kun omat vanhemmat kuolevat. Minunkin molemmat vanhempani ovat kuolleet, äiti tapaturmaisesti jo kymmenen vuotta sitten ja isä viime vuonna.

- Aivan, Helena nyökkäsi eikä keksinyt mitään muuta sanottavaa. Ei kai hänen tarvinnut esittää osanottoaan, jos

isä oli kuollut jo viime vuoden puolella? Kai se olisi ollut vähän liioiteltua.

Juuri silloin aulasta kuului surkeaa vullotusta.

- Ahaa, kuulostaa siltä, että minun asiakkaani saapui, Toni Linnanjärvi virnisti ja heilautti kättään mennessään. Helena muisti sillä hetkellä, mitä vastaanottohoitaja Miia oli uudesta lastenlääkäristä kahvihuoneessa kommentoinut: "kiva hymy". Hän ehti nähdä sen hymyn vilaukselta ja ymmärsi heti, mitä Miia oli tarkoittanut: Toni Linnanjärven hymyä koristivat hymykuopat, ja hänen silmänsä menivät hauskasti sikkaraan.

No niin, kiva hymy ja se siitä, Helena hymähti mielessään astuessaan viimeinkin peremmälle työhuoneeseensa. Hän piti tarkoituksella etäisyyttä miespuolisiin työkavereihinsa. Jo työharjoitteluaikaanaan sairaalassa hän oli nähnyt, miten ihmissuhdesotkut pilasivat työpaikan ilmapiirin. Monet miespuoliset lääketieteen kandit olivat tuolloin ottaneet kaiken irti saamastaan huomiosta ja pelehtineet estoitta sekä naispuolisten kollegoidensa että hoitajien kanssa. Sydämiä ja koteja oli siinä hötäkässä särkynyt.

Helena oli todistanut riipiviä mustasukkaisuuskohtauksia ja koputellut vessojen ovia, kun rakkaudessa pettyneet työkaverit itkivät lukkojen takana ja unohtivat potilaat. Hän oli päättänyt, ettei ikinä tekisi itse mitään niin tyhmää. Komeaa lääkäriä itselleen metsästävä sairaanhoitaja oli klisee, jollaiseksi Helena ei suin surminkaan halunnut ryhtyä. Hänelle olisi löydyttävä puoliso jostain muualta kuin omasta työyhteisöstä. Mieluiten vaikka kokonaan toiselta alaltakin.

Liviassa henkilöstön vaihtuvuus oli pientä, sillä ihmiset viihtyivät täällä. Joskus vahvuuteen liittyi uusia tekijöitä, tai heitä käväisi tekemässä sijaisuuksia. Pari kertaa joku heistä oli kokeillut kepillä jäätä Helenan suuntaan, mutta Helena